

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
«трім неділь і руских свят
1/2 год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
«Л. Домбровського (Хоруцини). Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дари і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Перший загальний зїзд і заява руских послів.

(X) Оповідуючи комунікат з першого загального зїзду руских послів, висловили ми вже тоді кілька заміток про значінє і вагу сего зїзду, а з дальшою оцінкою сеї знаменної в політичнім житю австрійских Русинів події здержали ся ми аж до нині, щоби лишити свободу дневникарству сказати своє про се слово. Сегодня маємо перед собою відзив так руского, як москвофільского і польского. Було би се марнованєм паперу і чорнила вдавати ся в оцінку таких виводів, які подав Dziennik polski з сеї нагоди під з. Stare ruskie brednie, бо як-раз він торочить давні свої окленані нісенітницї, — або застановляти ся над виводами «Галічаніна», котрий також набаландів про нараду послів «над москвофільскою пропагандою», про незапрошенє послів москвофільского табору, а в своїй зарозумілості впевняє, що москвофільська шайка є «справденим народним сторонництвом» та що всі послі разом не могли нічого мудрійшого і спасеннійшого видумати, як перелицьованє москвофільскої програми.

Полишаючи на боці такі недотепні оцінки першого зїзду руских послів і їх заяви, можемо зазначити, що все инше дневникарство признало, що сеї зїзд є знаменною подією не маловажного значіня, а особливо помітно, що «Діло» майже дословно повторило наші слова, що з такої наради може вийти для нашої парламентарної політики лише користь, що на спільних нарадах вимінують ся погляди і думки, вирівнують ся змаганя і суперечности, а з такої від часу до часу виміни гадок може при розумі і такті — вийти зближенє всіляких супротивних струй і виринути зєдиненє поодиноких сил і акція після одного, хоч би і ріжними способами переводженого пляну.

Колиж з польского дневникарства одна N. Reforma признала, що не може нічого закинути домаганям висловленим в заяві руских послів і уважає їх зовсім оправданими з конституційного становища, то всепольский орган Słowo polskie назвав між иншими домаганє улекшеня до набування землі для руских селян (очевидно послі мали на думці руску часть Галичини) в своїм всепольским запамороченю — *pro prostu nieprzuzwoitem politycznie żądaniem!*...

А позаяк сей орган присвятив у вчерашнім вечірнім виданю широку статью заяві руских послів, отже й ми не можемо її обминути мовчки, а скажемо свій суд про єї виводи.

Słowo polskie признає висшу міру сїй заяві як усім давнійшим і значну дозу політичної справности, з якою рускі послі зорієнтували ся в положеню і ще скорше від инших, але не може вдоволити ся зазначенєм льяльности супроти Австрії руского народу в тій формі, як се стало ся в заяві послів, в котрій се заповненє льяльности є підвалиною. Всепольский

орган виступає з докором, що серед руского народу є «сторонництво поважне, яке скупляє в собі багато інтелігентних сил руского народу, а отверто тягне до Росії». Докоряє отже Русинам, що, колиб бажали щиро утривалєня «інтегральности монархії», то мусіли би передовсім як найглибше відтяти ся від Росії, а тимчасом Русини в розвитку своєї індивідуальности народної не старають ся відокремити від Росії і з пристрастю та ненавистю відпихають від себе всі реформи (абєцадло, григор. календар, целібат), котрі злучили би їх з культурним Заходом, а при всім тим щетикає в очі Русинам «сумними досвідями з рр. 1859 і 1866»!

Такі злосливі інсинуації могли очевидно вийти вчасти з мотиву calumniare audacter, semper aliquid haeret, бож сего придержує ся польське дневникарство, щоби тим лякати міродайні круги і не допускати до розвитку в повній силі рускої індивідуальности, з другого боку могло се вийти з незнання національно-культурної і просвітної роботи Русинів-народовців в Галичині і Буковині. Бож справді треба бути ігнорантом, щоби не бачити, як Русини в Галичині і Буковині мимо всяких трудностей, а на Україні мимо прямо неможливих відносин, розвинули і забезпечили свою національну індивідуальність. А що москвофільство при всім тим загніздо ся в Австрії і розпаношило ся, за се спадає одвічальність на многих польских політиків і мужів державних (ми вже нераз писали про змаганя гр. Альфреда Потоцкого, Филипа Залеского а найновійшими часами гр. Пініньского), як і значної части польского дневникарства і короткозорої польскої інтелігенції. А що Русини борюли ся і будуть все бороти ся проти реформ згаданих Słow-ом polsk-им, які нібито мали би їх зблизити з культурою заходу, то се тому, позаяк ті реформи бажали перевести польскі політики лише в цілі знівельованя рускої народности, рускої індивідуальности.

Słowo polskie хватило ся отже давно уживаного супроти Русинів оружя, представити їх перед своєю суспільністю і перед віденьскими міродайними кругами яко непевний елемент, котрий може відорвати ся і потонути в Росії, отже для розвитку такого елементу не лише не годить ся нічого зробити, але навпаки треба єго всіма силами гнобити і нищити.

Окрім того розмалювало Słowo polskie руских послів, а з ними і весь руский нарід яко централістів чистої крові, противних автономії і звідси очевидно по єго думці впливає найсправедливіша рация для польскої суспільности, побивати Русинів яко централістів. Але се річ відома, стверджена довголітнім політичним досвідом, що Польки люблять парадувати на автономічнім конику у Відні, там свої автономічні почуваня виголошувати, але вдома є они найскрайнійшими централістами і так розуміють они автономію Галичини, до того змагає ціла ідея wyodrębnienia Galicyi, котру раді би перестроїти на лад Угорщини і так як там утворити на цілу Галичину (з Буковиною і Шлезком) одну

політичну національність із згнобленєм рускої народности. Проти такого рода автономії Русини все і всюди будуть бороти ся. Але можемо заповнити всепольский орган, що не лише Русини бажать доброго правительства у Відні, а противні такій автономії, якої собі бажає Słowo polskie et comp., але навіть один вельми визначний польский посол демократичний сказав нам недавно: «Chwała Bogu, że nie mamy w Galicyi zupełnej jeszcze autonomii, bo przecież choć czasem we Wiedniu zrobiją korekturę!» Отце і причина, для якої Русини домагають ся автономії народів, а противлять ся wyodrębnieniu Galicyi, бо на основі історичного досвіду не хотять дожити повного заневолєня руского народу.

Колиж Słowo polskie думає, що з настанєм осьвідомленя руского населєня оно виступить проти мнимих централістичних змагань руских послів, позаяк нібито руске населєне вяжуть wspólnie z ludnością polską interesy w usamodzielnieniu ekonomicznem kraju, бо droga nie jest ani polska, ani ruska, podział ciężarów podatkowych i t. p., то дуже помиляє ся. Правда, що дорога не є руска ані польська, але закон дороговий вальить тягари переважно на селян і то руских і так само оподаткованє переводить ся несправедливо (клясованє піль, лісів і т. п., порівнай В. Навроцкий: Подвійна крейдка); так само всякі інвестиції, всі закони краєві прикроюють з оглядом на більшу посілість, а з кривою меншої (нпр. ловецкий закон, рентові оселі, бюра праці і т. д.). Руске населєне є вже доволі осьвідомленє і добре відчуває ті wspólnie interesa і диятого боронить ся проти всякого usamodzielnienia, котре рівнає ся з заневолєнем руского населєня.

Колиж Słowo polskie лякає нас витворенєм w społeczeństwie polskiem bardziej zwartej i jednolitej opinii, то перший загальний зїзд руских послів з Галичини і Буковини буде підвалиною до витворєня зєдинєня всіх руских народних сил до праці «після одного хоч би ріжними способами переводженого пляну». А коли се послїдує, тоді у відповідній хвилі і відповідно обставинам політичним найде ся і відповідна тактика.

Процєс о шпіонажу.

(Допись в Відня).

(Дальше).

Ціла річ, що бідний засуспендований комісар, «благонядвожний всеславянской журналіст» звернув ся «на ідеє» до «пакравітеля общерускаво абєдінєня» і городецкого «деятеля Вергун»... не прямо о протекцію або «пасобіє» до ген. Кіреєва, а тільки... *risum teneamus...* о єго адресу.

Чи міг ввічливий і «харашо васпітанний» шеф-редактор журналу, в яким, як виразно кажу, за «бездурно» запрацьовував ся бідний суспендат на хосєн свого шефа, — чи міг, питаю, др. Вергун відказати сеї дрібнички своєму еотрудникови «на ідеї» та не подати єму адреси свого

доброю знакомого і «пакравителя общерусских ілі всеславянских стремлений» московского генерала Кіреєва? — Очевидно, що ні!

Се є і цілий завязок і тло тих нещасних «навіюваних стосунків з д-рем Вергунем в Ведню» а спільна журналістична і безінтересовна праця Вергуна з Оссолінським се чей не є ніяка шпіонажа на користь російської держави, іно ідейна праця для Росії!...

Сам Вергун зовсім резонно і откровенно предложив судови сейчас три свої письма, які одержав від д-ра Оссолінського, на які найденно при ревізії реценсії...

Адресуючи: Sr. Hochwolgeboren Herrn Dr. Ritter von Wergun. Chef-Redacteur des „Slawj. Wjek“ in Wien, Bannogasse 22, пише Оссолінський під датою 5. лютого 1903, що слідує: «Вельможни Пане! Прошу о ласкаву звістку, чи Ви післали «Слав. Веку», в яким був поміщений мій артикул, варшавским і позванським дневникам». (Оссолінський розуміє тут артикул, який помістив він був на «Аткритоє письмо ген. Кіреєва» в «Слав. Веку»; артикул той має заголовок: «О можливості зближення сян Полякуф до Росії (не до Росіян, тільки до урядової Росії). (Свого часу ся стати викликала була живу полеміку так серед польської як і рускої праси. — Ред.) Се є справа, що інтересує всі польські країни, а ходить о те, аби визвати кампанію на сю тему. Я просив би ще о два числа, бо маю намір післати їх о Стояловському. Чи не було би вказаним помістити більший артикул про відокремлене (виюдремлене) Галичини? Се є найновіший агітаційний коник всепольської праси! Коли «вельможни пан» уважає сю справу актуальною, то я хочу начертати кілька заміток. Прошу мені в тім згляді подіти загальні указки і написати услія. Дожидаю скорого одвіта на повисні запити. Що є з мою просьбою, аби Ви поручили мені найліпший учебник до вичученя московської мови. Я бажаю скоро одвіта, аби було мені коли перестудіювати питане відокремлення Галичини. (Очевидно, коли би «вельможни пан» мене завізвали такий артикул написати). Я єсьм тої гадки, що се була би не зла ідея, а розведена в дусі всеславянської мисли, могла би принести нам якусь користь. З висловом високого поважання др. О.»

Другий лист Оссолінського до Вергуна з дати Львів, 8. марця 1903. звучить:

«В. П. Артикул ген. Кіреєва, який появил ся в ч. 61. «Слав. Века», потверджує мабуть мої погляди про справу славянофільської агітації. Бо ген. Кіреєв висказує ся так, що «очевидно від наших письменних розважувань і артикулів до державних розпорядків чи там до численних прояв змінених гадок серед суспільности ще вельми далеко!» По моїй гадці, — коли ми об-

межимо ся тільки на поміщуване артикулів з пера: Кіреєва, Пшевальського, чи д-ра Оссолінського (під тим розуміє Оссолінський свій питомий криптонім), і то ще що пів року!! то не будемо ніколи в силі дійти до ціли; Кіреєв пише, що кожде діло попереджає виміна гадок, одначе я не можу ніяк добачити в тім скорої обміни гадок, коли що кілька місяців поміщує ся в «Слав. Веку» поодинокі артикули, приступні вправді для московської суспільности, яких одначе Поляки зовсім не читають! Редакції польських дневників не хотіли навіть звітувати про мій артикул, аби їх не підозрівано о «мандрівний рубель». І роби-ж ту ще серед такої суспільности!! Найлучші наміри і найбільша охота до діяльности і до борби за всеславянську ідею мусять змаріти! Шож там дів ся з моїм меморандумом? «Я не перестану бити у давін на алярм, аби нечаяно і тим швидше приступити до діла; в тій цілі треба доконче окремого органа праси в Галичині. Ідея сама собою не здійснить ся, — треба доконче працювати невсипучо, поки не здобуде ся побіди для тої ідеї! Я билбим вельможному пану д-рові бардзо вдзеньчи, гдиби ми пан доносел, які обрут взьоня муй проєкт? (а Оссолінський — то політик-реаліст, як видко, глядять, чи стремління роблять касу Прим. Ред.). Невжеж мав би бути ген. Кіреєв ідеологом, який не понимає, що щось конкретнотю можна тільки здобути агітацією? Чи се правда, що виставу в Петербурзі відложено? Прошу уклінно одвітати мені, як найскорше, бо вельми мені на тім залежить, аби я дізнав ся, як стоїть справа? Дякую за привілку «Слав. Века». Кресльєн сян з шауццєм і з сердечнем славянськєм поздровєнем др. Оссолінський».

Третім порученим листом післав Оссолінський Вергуну рукопись проворно написаного всеславянського артикула, якого інтересні виводи подам слідующим разом.

З близька і з далека.

Поділ Галичини, протав якого польські політики так реконструють, они заводять самі, коли розходить ся о розділ помочи, оіки і стараня супроти одной чи другої часті. Свѣжо се сконстатував збір наших послів у своїм комунікаті з нагоди призначеної запомоги на елементарні нещастя, яку Поляки заавектували виключно на річ західно-галицької повени. Та не в сїм тільки однім згляді проявляє ся тотя ріжниця у трактованю західної і східної Галичини. На кождім поли дало би ся виказати уоподібжене нашої частини краю, а навіть і те, що

робить ся для економічного піднесеня, має на цілі радше погублене, як скріплене широкого загалу населеня, яке становить рускій нарід. Проявило ся те при основаню середної школи в Снятині, де підступно уневажнено первісну ухвалу г-мадської ради по-до рускої викладавої мови і заведено польську. Вже з початком сего року шкільного має стати отворена ся «нова твердза польскосці на кресах», як висказують ся польські дневники про снатицьку реалку, а тимчасом руска гімназия в Станиславові відложена ad calendae graecas... О скільки у східній Галичині польські політики і діячі старають ся тільки виключно о скріплене польского елементу, о стільки західну Галичину старають ся піднести економічно. Найновішою проявою сего стремленя є меморандум краєвого виділу, у яким жадає від правительства окруженя бульваром цілого Кракова так, щоби він був вповні забезпечений перед повенями Висли. Надбережні бульвари мали-б складати ся частію з насинів, частію з мурів і тягнути ся на просторони близько 5 кілометрів. Заразом пригадує краєвий виділ правительству, що подібно, як в Празі, вже сего року мало оно оснувати в Кракові експозитурю дирекції для будови водних доріг і вже тепер розпочати будівні каналу рівночасно з Відня і з Кракова. Нема сумніву, що виводи краєвого виділу підопре намісник, а надто міністер-родак і Коло польське.

Рабунокву господарку одного краю на кошт другого ілюструє Agrarier Tagblatt на основі малярско-хорвацких відносин: Знаємо — каже згаданий дневник — що найменше 300 мільонів публичних доходів забрано з Хорвації, не вчислюючи тих, що пішли виключно на угорські цілі. Знаємо дальше, що ті величезні на ваші відносини суми, не дають ще докладної картини нашої фінансової політики; щоби єї доповнити, треба ще додати незміриму шкоду, яку нам виряджує тарифова політика перевозових підприємств, завідуваних державою. Цифрово не дасть ся обчислити сєї школи, однак є ясною річю, що через те шкодить ся конкурентній силі нашої продукції, а наші плоди, головою рільничі, обтяжені є надзвичайним податком. Хорвація находить ся під тягарем колоніальної політики, можна сказати, а не помилямо ся, твердячи, що наш народний маєток стратив через те у послідних двох десятках літ звиш тисяч мільонів корон. І се мав зносити убогий в наслідок історичних подій і так застоляний культурально край, та чи мав зносити аж до цілковитого упадку? Однак так дальше не може іти, бо нема сили, яка в легальній дорозі могла би на дальше накинути нам такі відносини, коли не піддамо терпеливо карку під ярмо, щоби тягнути поїзд чужих інтересів, коли

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

Одним з перших, що висловив ся про заразливість другорядних явищ сифіліса, був дубліневний лікар Віліям Уоллес у своїх уваги достойних «Кніжничних викладах про венеричні недуги». Виклади сї визначні через ту класичну безстыдність, з якою Уоллес оповідає про свої розбійничі проби щіплення сифіліса здоровим людям. «Операцію щіплення я роблю, казав він, одним з трех способів: або наколюю лянцетом і накладаю на ранку вичинки болячка, або ковдільями, або підіймаю шкірку нарівним плястром і покриваю обнажену поверхність шартвєю намоченою ропою; або наконець стираю шкірку пальцем, обвитим в полотенце і на обнажену поверхність накладаю ропу. Наслідки при усіх трех способах були однакові!»

В дальших викладах Уоллес подрібно оповідає про заціплення, які він зробив п'ятьом здоровим людям, в віці від 19—35 літ. В усіх розвинув ся характеристичний сифіліс.¹⁾ Наведе-

ні факти, каже Уоллес в двацять другім викладі — подають лише частину, до того дуже незначну частину фактів, які я міг би навести.¹⁾ В двацять третім викладі він ще раз каже, що проби, про які він вповідає, складають лише незначну частину проб, які він перевів.²⁾

«Чи вільно-ж ще — писав з приводу сих проб Швейф — чекати більш переконуючих доказів того, що другорядні явища сифілісу заразливі?» Не треба нових проб на людях: проби Уоллеса роблять їх цілком непотрібними. Питання розв'язано, наука не хоче нових жертв, тим гірше для тих, хто заплочує очі перед світлом.»

Але оргія лише починалась.

В 1851. році оголошено «визначні», «які роблять епоху», проби Валєра. От як описує він свої проби:

Проба перша. Дурет, хлопець 12-и літ, Нго. «скорбного листу» 1396, протягом многих літ має пархи на голові. Вирочім він зовсім здоровий, ніколи не слабував ні на висипку ні на золотуху. З огляду, що після роду недуги йому випадало пробути в шпитали кілька місяців і з огляду, що він попереду не мав сифіліса, я признав його дуже відповідним для щіплення,

які і зробив йому 6. серпня. На шкірі правого бедра зроблено насічки і в сьвіжі ранки, з яких поволи текла кров, уведено ропу взяту з сифілітика. Ропу сю я втер лопаточкою в ранки, потім розтер насічене місце шарпією, примоченою ропою і покривши його тою-ж самою шарпією, я наложив перевязку.» В початку жовтня з дитини показала ся характеристична сифілістична висипка.³⁾

Друга проба. Фридрих 15 літ. Нго «скорбного листу» 5676. Протягом семи літ має вовка на правій щоці і підборіддю. Хорий доси не мав сифіліса і тому був відповідним до щіплювання. Щіплено йому сифіліс 27. липня. В сьвіжі надрізи на лівім бедрі, я увів кров жінки, що була хора на сифіліс і описля перевязав рани шарпією, намоченою тою-ж кровю. В початку жовтня успіх щіплювання був вже безсумнівний.³⁾

«Обох хорих — додає Валлер — я нарочно показав директорови шпиталу, Рідлеви, усім старшим лікарям шпиталу (Бемови і иншим), многим мійським лікарям, кільком професорам (Якшеви, Кубікови, Опольцерови, Дітріхови і иншим), майже усім шпитальним лікарям і многим чужоземним. Усі одноголосно потвердили правильність діагнози сифілістичної висипки і

¹⁾ W. Wallace. „Lectures on cutaneous and venereal diseases. The Lancet for. 1835 — 36. Vol. II. p. 132.

²⁾ „Clinical lectures on venereal diseases“ The Lancet for 1837 — 37. Vol II. pp. 535, 536, 538. 620, 621.

¹⁾ ibid p. 539.

²⁾ ibid. p. 615.

³⁾ „De la contagion des accidents consecutifs de la syphilis.“ Annal des maladies de la peau et de la syphilis. publ. par A Cazenave, Vol. IV. 1851 — 52. p. 44.

²⁾ Waller, Die Contagiosität der secundären Siphilis. Vierterjarsch. für prakt. Heilkunde. Prag. 1851. Bd. I. (XXIX) pp. 124—126.

³⁾ ibid. pp. 126—128.

для власної оборони посягнемо за оруже, яке нам дає в руки закон і наші добрі права.

Відозва,

Від Клубу руских послів соймових одержуємо отсей комунікат: В другій половині вересня с. р. має зібратися Сейм краєвий в цілі ухвалення фондів запомогових для людности краю дтненої сего року великими нещастями, а іменно на заході катастрофою повени, на сході катастрофою граду. На тую ціль розділило також правительство значні фонди державні.

Повіти західної Галичини вготували повкванно цілий статистичний матеріал, представляючий висоту і розміри шкоди в кождім повіті. Виділи повітові всіх дотичних повітів західної часті краю представили сей матеріал Виділові краєвому і Намісництву, а численні депутати західної часті краю в ярких драстичних барвах представили страшні результати катастрофи.

З східних повітів краю не менше тяжко діткених, не менше страшно спустошених катастрофою граду нема дося повних і достаточних реляцій ані в Виділі краєвій ані в Намісництві. Виділи повітові (з дуже малими виїмками) віднесли ся до сей справи зовсім апатично і не зібрали до сей пори потрібних дат що-до шкід і не предложили їх краєвій власті автономічній. Наслідком сего буде, що коли збере ся Сейм і справа означена висоти фондів запомогових для східної часті краю стане на днешнім порядку, жаданя наші ідучі на можливо найвище датоване фонду для підмоги потерпівшим від граду розбиватися будуть о брак матеріалу урядово стверджаючого висоту шкоди. Сему-ж не будемо винні ми посли рускі! — а наші люди з повітів, котрі справи сей не припильнували. Для того нині, коли ще час, звиваємо Русинів в повітах діткених градобитем, а передовсім членів ради і виділів повітових, щоби постарали ся в радах о скорє, точне і докладне зібране дат що-до шкід в кождім повіті і переслає тихже як найскорше Виділові краєвому, а рівночасно просимо на всякий случай, чи удасть ся се чи ні — о переслає докладних дат з цілих повітів до рук руских послів соймових під адресою секретаря Клубу о. Теодора Богачевского, пароха в Леґівці, п. Рожитів.

За Клуб руских послів соймових:
Олександрій, Богачевский.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Михея; рим.-кат. Иосифа Каласант. — В п'ятницю: руско-кат. Успеня Пр. Богородиці; рим.-кат. Августина.

— **Народне віче в Рудеччині.** Виділ «Рудецкої Рускої Ради» скликає віче до Хишевич на неділю 30. с. м. 4. год. попол. з отсім днешнім порядком: 1) Загальні, безпосередні і тайні вибори; 2) поділ Галичини а wyodrębnienie; 3) внесеня учасників. Просить ся о численну участь.

З нагоди благословеня нового дому чи-

згодились, коли буде треба, посвідчити правдивість вислідів моїх виціплювань».

Не правда-ж, який повний і точний. судовий протокол? Оголошено усі подробиці «воступовання», точно вказано на пострадавших, поіменно названо усіх свідків... Колиб прокуратори заглядали в сю область, то праці для них тут було-б не багато.

Проби Валлера були кличем для загально-го провірування питання про заразливості другорядного сифіліса.

В марті 1852. року професор Рінекер заціпив ропу сифілітика дванадцятилітньому хлопцеві, який лежав у шпиталі в наслідок невилічимого танцю св. Вітта. Через місяць на місци заціплювання розвинулась інфільтрація і затверділість. Конституціональних симптомів в сьому случаю не було¹⁾.

В 1855. р. на одному з засідань Товариства палатинських лікарів, підчас диспути про заразливості другорядного сифіліса (з приводу проф. Валлера), секретар Товариства познакомив збори зі змістом оповістки, яку прислав йому один з його неприємних товаришів. «Спеціальний злет обставин дав згаданому товаришови мо-

жливості, без нарушеня законів гуманности, зробити проби в справі заразливости другорядного сифіліса». Проби сі містять ся в слідуячому: 1) Ропу плоских мокрих ковідльом і виділини луски одної сифілітики виціплено одинадцяти людям — трьом жінкам 17, 20 і 25-и літ і вісьмом мущинам від 18—28 літ. В усіх розвинувся сифіліс. 2) Ропу сифілістичних боляків виціплено трем жінкам 24, 26 і 35-и літ. Всі трое дістали сифіліс. 3) Кровию сифілітика помазано рани на ногах шістьом хорим; в трьох витворив ся сифіліс. 4) Кров сифілітика введено у ранки від кровавих банок трьом особам. Без наслідків¹⁾. Значить, виціплено сифіліс 23-м особам, 17-ро з них занедало на сифіліс — і все отсе показалося можливим зробити «без нарушеня законів гуманности». Дійсно, справді дивний «злет обставин»! Дальше ми побачимо, що такі «злети обставин» лучають ся не рідко в сифілідології... Хто був автором наведених проб, осталося тайною; він вважав відповідним, на завсідги скрити від світа своє погане імя і в науці він дося звисний під назвою «Палатинського Аноніма».

(Дальше буде).

¹⁾ Auszüge aus den Protokollen des Vereines pälzischer Aerzte vom Jahre 1855. Aertzliche Intelligenz-Blatt. 1850 N. 35. pp. 425, 426.

— **З Добромилля.** Цісар затвердив вибір п. Павла Тишковского, властителя дібр. в Гумниках, на председателя а Меч. Корвина, властителя дібр. в Юречковій, на заступника председателя повітової ради в Добромиллі.

— **На відкритіє памятника Ів. Котляревского** в Полтаві вишле управа київского літературно-артистичного товариства адресу на мові російській і українській від імени товариства і кромі того уповажила секретаря І. М. Стешенка взяти участь в торжествах відкритія памятника в характері представителя товариства. — Управа харківского губерн. земства вишле на се торжество заступника містоголови Ю. Х. Захарашевич-Капустянского і члена управи П. С. Суковкина, які повезуть в собою адресу від харк. губ. земства.

— **В справі Селяньської Бурси у Львові.** Реченєць до зголошеня на прийняте до основоуючої ся «Селяньської Бурси» у Львові був назначений до 25. липня, а дотепер вплинуло на руки підписаного ледви 5 зголошенєв. Відома річ, що після числа зголошенєв винаймає й уряджуєсь хата і укладає ся цілорічний бюджет, а з 5 зголошенєвми не знати властиво, що зробити. А що після донесеня дневників наука в школах львівских росичне ся по причині шкарлатини аж 11. вересня, то в такім разі зискали би ми на часі, отже дальші зголошеня просимо надсилати до 1. вересня. Місце Бурси подамо до відомости пізнійше. — *І. Тиж.*, в Клеварові, П. Львів.

— **В ц сарских маневрах** коло Комарна возьме участь крім кавалерії також артилерія і піхота, а іменно по однім баталіоні з кожного полку піхоти львівского корпусу. По звичайних маневрах львівского корпусу коло Перемишля всі полки піхоти повернуть до своїх осідків, і по двох днях відпочинку вимашерують визначені баталіони на поле цсарских маневрів коло Комарна.

— **Отворене руху** на часті залізничного шляху Надвірнянське передмісте-Слобода руніурска відложено з дня 25. на 27. с. м. з непредвиджених причин.

— **Вісти з Америки.** (За америк. «Свободою»). Дня 8. с. м. відбули ся збори в галі під рускою церквою в McKeesport, Pa. на яких раджено над заложенєм своєї рускої читальні. По оживленій дискусії, в якій між иншими забирали голос пп. Н. Дзяма, М. Грапон і В. Коцкодан, ухвалено основати «Руску народну читальню». Читальня буде містити ся на Лейбор Дей. Отворене відбуде ся торжественно дня 7. вересня с. р. по богослуженю, яке відправить о. Гр. Цмайло в сослуженю инших священників.

О. Підгорецький зорганізував нове братство в Честер, Па., до якого вписало ся дося 25 членів. Всі члени братства вступили до «Руского народного Союзу».

Посаду учителя в рускій громаді в Шамоків, Па. обняв п. Андрейко, який прибув недавно з Галичини. Бувший учитель в Шамоків п. Бачинський відіхав до Болтимор, Мд. на медичні студії.

— **Огні.** З Кульчиць пишуть нам: В неділю дня 23. с. м. около 4. год. пополудня вибух в селі Кульчицях рустикальних, самбірекого повіта, тривний пожар. В одній хвилі стануло в огні пять хат разом із господарскими будинками і згоріли майже до тла. Шкода не дасть ся покищо обчислити, але мусить бути значна, бо в стодолах було повно збіжжя. Майже всі будинки були обезпечені. Є се вже другий пожар сего літа в Кульчицях руст. Недавно згоріла ту стодола, що правда порожня. В обох случаях тільки завдяки тому, що не було вітру і що хати були обсажені густо деревами, огонь не розширив ся дальше. Причини обох пожарів незвісні.

— **Страйк двірської служби в Жизномири.** 22 форналі посесора Корнбліга в Жизномири коло Бучача застрайкували на весну сего року і мимо відсидженя 14-дневного арешту і загроженя їм дальшими карами, они й дося не повернули до служби. Як поведив ся Корнбліг із службою і хто зломав угоду, чи форналі чи посесор, свідчить жалоба внесена страйкуячими форналами до бучацкого староства. Жалоба звучить:

Світле ц. к. Староство! Підписані 22 форналі жизномирского двора вносять отсю жалобу: І. Посесор Корнбліг не додержав умови, яку заключив приймаючи нас до служби. А іменно річні форналі мали діставати по 12 кірців ординарії, але двір не давав єї на вагу, але на міру, але на таку, що корець важив лише 75 кл. Ті з нас, що за давнійших часів служили у посесора Гасперского, діставали ординарию ретельним півкірцем, а коли опісля прийшов посесор Кофлер, завів менший півкірець до міри для служби, так що не діставало 2 гарці. А сей посесор Корнбліг хотів завести ще менший півкірець до міри для служби, але що ми не згодили ся, то зівстав старий (кофлерівский), але він (Корнбліг) казав єго підтяти такі, що знова є о 2 гарці менший, чим був за Кофлера, а чотири гарці менший, як за п. Гасперского!

Після умови посесор мав давати збіжжє до ужитку, а він давав нам збіжжє найгіднійшого

¹⁾ Ueber die Ansteckungsfähigkeit der constitutionellen Syphilis. Verhandlungen der pharm. medic. Gesellsch. in Würzburg Bd. III. 1852 p. 391. В клініці того-ж таки проф. Рінекера два лікарі, др. Варнері з Льозанни і др. В. Р. згодились заціпити собі сифіліс і оба дістали його (ibid.).

орта і напів гниле, таке, що й худоба не хотіла їсти. Посесор давав свої кукурудзи, що лежали в кошниках і були сухі і гнилі, коням на обрід, але тому, що коні не хотіли їх їсти, він змішав сі кукурудзи з ліпшими і се давав форналям яко ординарною. Ячмін спершу давав добрий, але описля добрий продав, а нам дав поспід і то гнилий, такий, що не було що варити. Вареної з него затирки навіть кури не хотіли їсти.

III. Наша худоба мала пасти ся там, де панська, після умови. Але до Зелених сьвят зовсім не дозволив нам пасти, а потім лише три неділі пасла ся наша худоба з єго, бо пасовиска пустив на „орішок“, де нашої худоби польовий не впуслав.

IV. Після умови мав Стефанови Кривецькому дати 2 кірці бараболі на засів; але не дав; так само і піврчичим форналям мимо їх нужди не дав 2 кірців бараболі.

V. Піврчичі після умови не мали возити води в неділю, але посесор силував їх до сего і грозив, що кождому урв'є 3 ренські з заплати, як не буде возити воду.

VI. Піврчичі мали угоду обходити лише пару коний, а пан силував їх робити коло 4, або навіть і 6 коний, а як не хотіли, то їх бив.

VII. Економ Гіршгорн поводив ся з людьми дуже зле. Александра Сидляка, Юрка Ворошука, Михайла Ковалишина, Гануську Ковалишівну і інших побивав дуже тяжко без причини, а Семьона Бачинського так ударив, що він хорував цілу зуму.

VIII. Після регуляміну можемо покинути службу, коли она е шкідлива для здоровля. Час праці е так довгий, що дуже шкодить здоровлю. І так, о 2. год. мусить форналь вставати, а до 10 год. ввечером робити, так, що ледви 4 години часу має на супочинок.

IX. Осье причини, задля яких ми покинули службу. Не ми але посесор зірвав угоду. — Слідують 22 підписи.

Пожарна катастрофа в Будапешті. На місци пожару каменіці явив ся вчора монарх і оглядав згарища, при чім точно вивідував ся про ратункову акцію, яка мала бути дуже легка. Вкінци приказав цїсар, аби єму предложено протоколи з переведеного в тій справі слідства. — Вчора ввечером відбуло ся надзвичайне засідане будапештеньської міської ради, на яке покликано начальника пожарної сторожи і шефа міського бюра будівничого. В оголошенім комунікаті в сего засіданя рада висказує свій глибокий жалъ з нагоди катастрофи і доносить, що ухвалила звернути ся до властей з предложенем на зміну будівельних законів. — При огни мало згинути до 40 осіб, однак се число не повне, бо не можна було дістати ся на III і IV поверхи, бо входова клітка згоріла. Що було тільки жертв в людях, сему винна огнева сторожа, бо невідповідно розтягнула полотно безпеченьства, на які мали скакати люди з каменіці. Богато з тих, що вискочили через вікно на полотно, або до него не доскочили, або перескочили і розбили ся на бруку.

З зеліниць. «Газета Львівска» з дня 24, 25 і 26, сернця оголошує розписане оферти на роботи годинникарські, обіймаючи направи і удержане годинників службових всякого рода в бюрах дирекційних і на шляхах ц. к. Дирекції зеліниць державних у Львові. Оферти зладжені на звичайнім формуляри листовім заосмотрені стемплем по 1 К на кождім аркуши і написом «Оферта на роботи годинникарські» належить вносити до ц. к. Дирекції зеліниць державних у Львові найдалше до 15. вересня 1903 до 12. год. вполудни. — Близші услія можна переглянути або одержати в ц. к. Дирекції зеліниць державних у Львові, другий поверх двері ч. 231 в годинах урядових, або дістати на письмі за оплатою поштовою належитости.

Хто хоче приспорити Тов. св. Петра 300 К, нехай замовить I. випуск «Практичних проповідий до руск. нар.» З розпродажі 300 примірників відступаю половину (по короні від одного примірника) на Тов-о св. Петра, котре має на ціли пособляти бідним громадам в будові церков. Від Вас, ОО. Духовні, залежить, чи довго має Товариство ждати на жертву, так дуже в нинішних лютих часах потрібну. Ціна одного примірника з почтою 2 К.

Замовляти належить на адресу: о. М. Кінаш в Хоросні, п. Бродки. 62 (5—5)

Телеграми

з дня 26. сернця.

Будапешт. Цїсар вїздить дня 28. с. м. до Відня, де перебуде до дня 3. вересня. Звідтам поїде на маневри до Угорцини.

Вчора були у цїсаря на авдиенції міністер торговлі Лянґ і президент міністрів гр. Куен-Гедерварі. Предметом авдиенції була онодішня

огнева катастрофа. Цїсар мав висказати своє невдоволене поліції безпеченьства з причини єї недбалого несеня помочи при пожарі.

Будапешт. Нині має бути на авдиенції у цїсаря міністер рільництва, Дарані. З огляду, що се поспідна авдиенция, будапештеньска праса вносить, що Дараніюму поручить монарх утворити новий кабінет.

Відень. Жовнірам полків стаціонованих у Відни відчитано нині денний розказ, в якім містить ся розпоряджене міністра війни, що войки асентеровані в 1900. р., котрі по трилітній службі мали по маневрах піти на відпустку, остануть дальше в службі; до якого часу, не знати. — Є се наслідки угорської обструкції.

Прага. Посли Фресль і Кльсфач почали агітувати в західній части Чех за утворенем нової партії політичної, народно-социальних аграрників. За агітаційний клич взяли єї послі безвихідне положеня селян по елементарних нещастях і безуспішність ратункової акції чеських сторонниць.

Надіслане.

Спеціаліст недуг горла і грудий

Др. ЄВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітний лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавниці, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. 1, II пов. (Народний Дім). 11(73-?)

ФІЗИКАЛЬНО-ДИЄТЕТИЧНА ЛІЧНИЦЯ

д-ра Тарнавського

в Косові (за Коломиєю), ст. зел. Заболотів
отворена до кінця жовтня. 61 (5-6)

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропигійській книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перехованя папери вартісні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталевій касі панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим оглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідішій зарядженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.
Ціна примірника на веліновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.	приходить о годині		відходить о годині	посп.	особ.	
8-10	3-14	8-10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	8-22	1-50	2-04	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
1-30	4-35	1-30	з Тернівців (Галацу), Чорткова, Делатина з Брухович, щод. від 15. мая до 13. вер. вкл.	6-43	2-04	6-43	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2-15	5-08	2-15	з Самбора (по отвореню зел. Львів-Самбір) з Янова	6-45	8-25	2-50	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
2-30	5-30	2-30	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче на дв. головний	8-35	9-05		до Кракова (Відня, Праги), Берліна
	5-40		з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова з Станіславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)	9-05	9-15		до Лавочного, Хирова, Калуша
1-40	5-55	1-40	з Сокала, Рави рускої з Кракова, Відня, Праги, Берліна	9-15	9-25		до Янова
	5-55		з Ряшова, Любачева з Станіславова (Кересмезе, Потутор) з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава з Янова	9-25	9-40		до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
			з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.	9-40	10-35		до Белзця, Сокала, Любачова
12-20		12-20	з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.) з Стрия, Самбора. Сколього (15-30.9)	10-35	10-57		до Чернівців, Потутор, Делатина
			з Кракова, Відня, Праги, Берліна з Янова	10-57	10-40		до Тернополя, Потутор, дв. Підз. дв. гол.
8-40		8-40	з Чернівців, Іцкан з Кракова, Відня, Праги, Берліна	1-14	1-55		до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
2-31		2-31	з Белзця, Сокала, Любачева	1-55	2-10		до Пустомит 1. чера до 13. вер. в нед. і сьв.
				2-10	3-05		до Брухович від 17. мая до 13. вересня в неділі і сьвята
				3-05	3-15		до Стрия. Сколього від 1. мая до 30. вер.
				3-15	3-25		до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
				3-25	3-30		до Ряшева, Любачева
				3-30	3-40		до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
				3-40			до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
Ніч							
				6-05	12-45	6-15	до Станіславова, Жидачева
				6-15	6-20		до Кракова, Відня, Берліна, Варшави
				6-20			до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. д. п. авід 1/2 до 3/4 і від 1/4 до 3/4 1904. щоденно
				6-40			до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
				7-10			до Сокала і Рави рускої
				7-20			до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня
				8-14			до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
				9-00			до Підволочиск, Бродів гол. дворень
				9-20			до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
				9-55			до Іцкан, Чорткова
				10-42			до Кракова, Відня, Варшави, Праги
				10-5			до Підволочиск, Бродів дв. головний
				11-00			до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
				11-24			до Стрия. Сколього від 1. мая до 30. вер.
				4-10			до Кракова, Відня, Праги, Самбора
				5-50			до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна чисить ся від 6. години ввечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно европейский різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцьких ч. 5.) уділяє поясненя в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклада їади.